

VIII JORNADES DE NORMALITZACIÓ LINGÜÍSTICA DE CCOO

novembre del 2013 - maig del 2014

Viure en català sense cap retallada

VIII Jornades de Normalització Lingüística
de CCOO del País Valencià, les Illes Balears i Catalunya

Viure en català sense cap retallada

Elaboració:

- Federacions d'Educació de CCOO de Catalunya, del País Valencià i de les Illes Balears
- Servei Lingüístic de CCOO de Catalunya
- Secretaria de Formació Sindical, Estudis i Cultura de CCOO de Catalunya

Coordinació: Josep Miquel Lacasta

Disseny: Miquel de Toro

Impressió: Ingràfic

Desembre del 2014

Fotografia de Pep Bernat Sánchez Moner

Índex

1. Introducció	5
2. El català als territoris de parla catalana	9
3. Les polítiques educatives i lingüístiques	11
4. Nous contextos per a la normalització del català	17
5. Mobilització social i defensa de la llengua	21
6. Conclusions i propostes	25
Agraïments	27

1. Introducció

Entre els mesos d'octubre del 2013 i març del 2014 es van realitzar les VIII Jornades de Normalització Lingüística, en aquesta ocasió de forma descentralitzada en diverses localitats de l'espai lingüístic del català.

Des de les primeres jornades, convocades l'any 1991, CCOO dels tres territoris hem mantingut una voluntat de treball en comú per donar coherència a l'anàlisi, les reivindicacions i les polítiques lingüístiques i culturals.

En tots aquests anys la millora de la situació de la llengua catalana en tots els àmbits ha estat evident. Especialment, s'han produït avenços en l'escola, en l'adaptació i la difusió dels coneixements entre els nous ciutadans i ciutadanes que arriben, i en una millora dels seus usos formals i informals.

Malgrat això, la plena normalització es troba força lluny de ser efectiva i continuen sent necessàries polítiques que consolidin el català en el seu espai lingüístic amb plena normalitat. La realitat no és homogènia i la situació diversa és també producte de les diferents polítiques lingüístiques aplicades.

Aquestes jornades s'han celebrat en un moment de forta controvèrsia amb els sectors conservadors sobre les polítiques lingüístiques, els quals opten per la involució i, en els darrers temps, han desencadenat una forta ofensiva fent un ús partidista de la llengua i posant entrebancs als processos de normalització.

Des de CCOO volem remarcar que transformar la llengua en un tema de controvèrsia política i judicialitzar els processos i la lluita entre llengües és tot el contrari del que demana una visió ponderada i positiva de construcció comuna.

La normalització del català no representa cap perill ni amenaça per a altres llengües. La presència del castellà està garantida i protegida, i la necessitat d'avançar en el coneixement d'altres llengües no pot servir per justificar retallades en les polítiques normalitzadores del català.

Les llengües són un bagatge cultural que s'ha de preservar i consolidar com un dret de les persones. Al nostre espai lingüístic, fer més sòlid el coneixement i la presència del català fins a aconseguir que tot ciutadà o ciutadana pugui utilitzar amb normalitat la seva llengua, en tots els espais comuns de la vida ciutadana, n'és l'objectiu. Volem coneixement i ús de la llengua sense retallades.

La confrontació política s'ha traslladat al camp de les polítiques lingüístiques, i, especialment, de les polítiques educatives pel que fa a la llengua, una polèmica confrontació que ens aboca a tractar el tema amb molt poca racionalitat i sentit de la responsabilitat.

Es fa necessari posar al dia algunes reflexions i propostes i consolidar aquests espais de treball col·lectiu. Enfortir les posicions de CCOO en la defensa dels drets lingüístics i fer present en l'àmbit social el fort compromís de CCOO en la construcció d'una societat més justa i cohesionada en la qual els drets lingüístics i culturals siguin una de les eines per construir la identitat individual i col·lectiva dels treballadors i treballadores del país.

Una ofensiva contra la llengua

En els darrers mesos s'han succeït atacs sistemàtics contra la llengua catalana arreu dels territoris, els quals s'han centrat, especialment, en el tractament de les llengües en el sistema educatiu.

Els governs conservadors i centralistes de l'Estat i les autonomies estan plantejant una ofensiva, una involució, que pretén desmuntar els avenços normalitzadors realitzats en els darrers trenta anys. Volen imposar una concepció uniformadora i homogeneïtzadora de l'Estat espanyol. En els territoris on governa el PP s'exerceix una persecució contra la llengua pròpia a través de canvis legislatius i polítiques limitadores de l'ús i l'aprenentatge del català. També es pretenen obtenir els mateixos resultats a través de lleis estatals o amb la lluita als tribunals de justícia, presentant recursos i entorpidint la normalització del català.

Des del Govern central, la Lomce (Llei orgànica de millora de la qualitat educativa) representa una acció centralitzadora i centralista, envaeix les competències de les comunitats autònomes i estableix criteris per posar entrebancs a les polítiques a favor de la immersió i la normalització de la llengua catalana en el sistema educatiu.

Els governs conservadors del País Valencià, les Illes Balears i l'Aragó desenvolupen iniciatives legislatives i/o polítiques per dificultar la presència del català al sistema.

El més significatiu ha estat el TIL (Tractament integrat de llengües) a les Illes Balears, que ha congregat una amplíssima oposició popular, o l'invent del Govern del PP d'Aragó d'intentar eliminar els noms de les llengües catalana i aragonesa, amb uns acrònims que fan riure.

Davant d'aquesta situació, CCOO referma el seu compromís amb la llengua i considera, novament, la seva defensa com un dels objectius de la lluita pels drets socials.

2. El català als territoris de parla catalana

Avui, el català és una llengua que entenen uns 12,5 milions de persones i d'aquestes, uns 10 milions són catalanoparlants. És una llengua amb una llarga tradició lingüística i cultural, codificada i amb presència a l'ensenyament i els mitjans de comunicació. Al mateix temps, aspira a la plena normalitat lingüística, a ser la llengua de cohesió social i d'ús predominant com a instrument de comunicació en el seu espai lingüístic.

Els territoris de llengua catalana presenten situacions sociolingüístiques substancialment diferents. Andorra és l'únic territori on el català és la llengua oficial d'un estat; a Catalunya, les Illes Balears i el País Valencià, és llengua cooficial juntament amb el castellà, i a la Catalunya Nord, l'Alguer i la Franja no és oficial.

Pel que fa a l'ensenyament, hi té presència a les Illes Balears, al País Valencià i a Catalunya, però a la Catalunya Nord, l'Alguer i la Franja el pes que hi té és més residual. També té un paper rellevant als mitjans de comunicació. És cert que amb l'aparició d'un nombre tan elevat de canals hi ha hagut un fort desequilibri, però tot i així la xarxa de comunicació comarcal i local és important i hi predomina clarament el català. La situació, però, és especialment preocupant al País Valencià, amb la pèrdua del canal autonòmic i les dificultats per mantenir actius mitjans públics en valencià.

La vitalitat de la llengua presenta diferències importants segons el territori. N'hi ha que han iniciat ja un clar procés de substitució lingüística (la Catalunya Nord i l'Alguer), a causa de la interrupció de la transmissió lingüística intergeneracional; a d'altres, com la Franja, amb una competència oral de la població gens menyspreable (de prop del 88,8%), es dona una clara distribució funcional de la llengua, amb el català per als àmbits de més privacitat i el castellà per als de més for-

malitat. Això mateix passa al País Valencià o a les Illes Balears, amb l'agreujant, però, que gairebé la meitat i un quart de la població, respectivament, no sap parlar la llengua.

A Catalunya, les polítiques lingüístiques rehabilitadores han tingut com a conseqüència que l'ús del català sigui molt saludable en àmbits formals.

Un altre indicador important és la capacitat d'atracció de la llengua que incorpora nous parlants d'adopció. En aquest sentit, el català té capacitat d'atracció, també diferenciada, en funció del territori: és desfavorable, per exemple, a l'Alguer o la Catalunya Nord, però favorable a Andorra i Catalunya. Una dada important és la constatació que, per norma general, la llengua catalana té poder d'atracció per als parlants amb llengua inicial castellà, però que, en canvi, les persones amb una llengua inicial diferent del castellà solen tenir com a llengua d'identificació el castellà. Aquesta dada és especialment preocupant als territoris amb una alta taxa d'immigració amb llengües inicials diferents del castellà, però sense cap política lingüística a favor del català, com el País Valencià.

3. Les polítiques educatives i lingüístiques

El tractament de la llengua en els sistemes educatius de Catalunya, el País Valencià i les Illes Balears.

3.1. Catalunya

En el sistema educatiu de Catalunya, el català és la llengua vehicular i, amb variants, totes les escoles fan l'escolarització infantil en català. Progressivament, s'introdueix el castellà al llarg del període que va dels 5 als 8 anys. Darrerament, han augmentat el nombre de centres que introdueixen matèries no lingüístiques en una tercera llengua.

La política lingüística és indestruïble de la política educativa. La llengua és un vehicle de comunicació i l'element per construir una comunitat amb un instrument comú per entendre's. El model actual s'ha configurat a partir de la reflexió pedagògica i educativa, el compromís dels òrgans de govern, la implementació de polítiques i recursos, l'aixopluc de les famílies i un ampli suport social.

En el cas de Catalunya, el conflicte es promou des de sectors ultraconservadors que intenten judicialitzar la vida educativa intentant encendre el conflicte lingüístic. La complicitat del ministre Wert i la Lomce posen més llenya al foc per revertir allò que la gran majoria social i política de Catalunya ha construït. En aquests moments hi ha un repte directe i polític que s'haurà d'afrontar: la sentència que estableix uns continguts mínims en castellà i allò que es deriva de la Lomce i que implica establir el castellà com a llengua vehicular. En aquest sentit, el compromís de la majoria de les forces polítiques catalanes és clar.

Els programes d'immersió lingüística. No separar per motius de llengua

La immersió lingüística ha estat l'instrument tècnic pedagògic més eficaç per implantar i estendre el coneixement i l'ús del català; així mateix ha estat motor per a la innovació i la renovació pedagògica.

La conjunció de la reflexió pedagògica educativa, la voluntat de les famílies de reivindicar una educació de qualitat que garanteixi el coneixement del català i la voluntat política per desenvolupar els programes d'immersió han constituït la base i el motor per construir l'escola catalana.

A Catalunya, el model d'escola catalana, en la qual no se separa l'alumnat per motius de llengua, ha estat probablement una de les millors decisions de país. Es va prendre el 1983, quan es va debatre la Llei de normalització lingüística. Aquesta llei estableix, textualment, que: «L'alumnat no ha d'ésser separat en centres [...] diferents per raó de la seva llengua habitual». L'impacte que aquest fet ha tingut per a la consolidació d'una xarxa d'escola pública i per a la no-segregació per comunitats lingüístiques és un factor de gran transcendència per a la convivència democràtica i la construcció de la identitat comunitària.

3.2. País Valencià

Al País Valencià han cohabitat diferents models. El model monolingüe en castellà amb el català com a assignatura, i que es dona, sobretot, a la zona castellanoparlant. El Programa d'ensenyament en valencià (PEV), adreçat a la població catalanoparlant amb l'opció d'incrementar el nombre d'hores de castellà per garantir el domini equilibrat de les dues llengües oficials. El Programa d'immersió lingüística (PIL), destinat a població castellanoparlant i pensat perquè l'alumnat pugui assolir una competència lingüística amb la llengua que no li és habitual. I el

Programa d'incorporació progressiva (PIP), que s'inicia amb el castellà com a llengua base i en què el català va guanyant terreny progressivament.

Ara ha entrat en vigor una nova denominació dels programes d'ensenyament: el Programa plurilingüe d'ensenyament en valencià (PPEV) i el Programa plurilingüe d'ensenyament en castellà (PPEC). Pel que fa al PPEV, estableix com a llengua bàsica el valencià, i el castellà i l'anglès van incorporant-s'hi progressivament en diferents assignatures lingüístiques i no lingüístiques. Quant al PPEC, considera com a llengua bàsica el castellà, i el valencià i l'anglès van introduint-s'hi gradualment.

Davant aquest escenari que estableix dos models –que es podrien entendre com a elements afavoridors de la descohesió social i d'una progressiva fragmentació social–, veiem que els centres que en pateixen més les conseqüències són, precisament, aquells que reclamen línies en valencià i no veuen satisfetes les seves demandes. Per contra, es donen casos paradoxals en què la petició de poques famílies força el manteniment d'una línia amb el Programa plurilingüe d'ensenyament en castellà. A més, el model d'escola en valencià pateix les conseqüències d'uns plans de formació del professorat i recursos per als centres docents deficientes, i de la mala catalogació lingüística dels llocs de treball a secundària. Tot, en definitiva, repercuteix sobre la bona aplicació del PPEV. Ben mirat, l'escenari actual del País Valencià interpreta perfectament totes les lectures en matèria lingüística del text que ens imposa la Lomce.

3.3. Illes Balears

Cap a l'any 1997 s'aprovà, amb el suport de totes les forces polítiques, un decret de mínims a través del qual s'establia que la meitat de les àrees de l'educació infantil, primària, secundària obligatòria i secundà-

ria postobligatòria s'havien d'impartir en català, tot permetent que els centres decidissin si volien incrementar aquest mínim. Cal advertir que no hi havia immersió pròpiament dita, encara que els centres anaren adequant els seus projectes educatius, i la presència del català a les aules ha estat, durant aquests anys, normal en la majoria de centres, com a llengua vehicular d'ensenyament. Amb l'entrada al Govern de José Ramón Bauzá es trenca aquest consens. Un dels lemes de la campanya electoral del PP per al 2011 va ser la "lliure elecció de llengua". Tot just entrar al poder, la posen en marxa i es troben amb la sorpresa que la majoria de pares (més del 80%) trien com a llengua d'ensenyament el català.

Els resultats no satisfan el Govern del PP i posen en marxa el TIL, d'aplicació obligada el curs 2013-2014. La filosofia d'aquest projecte és establir el castellà com a llengua vehicular, forçosament, i la proporcionalitat entre castellà, català i anglès; però, sobretot, entre castellà i català. A partir d'aquí es publiquen ordres i instruccions per interpretar la norma, i la Conselleria d'Educació de les Illes Balears emprèn les accions més bel·ligerants, fins al punt d'expedientar tres directors de Maó per fer cas del seu Consell Escolar abans de l'aprovació de la Lomce. És difícil resumir el que s'ha viscut a les Balears aquests tres anys: Llei de símbols, esborrany de la llei de convivència, expedients, TIL suspesos cautelarment i aprovats per la via d'urgència, amenaces als docents, ordres contradictòries i retallades...

El que ha succeït al començament del curs 2014-2015 decanta la balança del cantó d'aquells que s'han mobilitzat a favor d'un ensenyament públic i en català. En efecte, el Tribunal Superior de Justícia de les Balears ha suspès l'aplicació del TIL a causa del recurs presentat també per CCOO, i el Govern Balear ha tornat a quedar en evidència.

De fet, després de fer dimitir la consellera d'Educació i el seu secretari autonòmic, encara no s'atreveix a donar ordres per escrit als centres i

els ha deixat instal·lats en una inseguretat jurídica descomunal. Lluny de fer-se enrere, molts centres han tornat a uns programes lingüístics consensuats i han fet cas de l'únic instrument que els queda: la coherència pedagògica dels centres davant el despotisme d'uns governants obsedits en aquesta matèria.

3.4. Un apunt final: el català, llengua per a la cohesió

Després d'anys de retallades, ningú no es pot deixar de sorprendre que el maldecap d'algunes forces polítiques pel que fa a l'ensenyament sigui retocar, bé des de dintre de la comunitat, bé des de fora, els models de tractament de la llengua que, en alguns casos, havien estat consensuats per una majoria social i política àmplia.

La llengua pròpia és i ha estat un element cohesionador als territoris de parla catalana. Voler trencar models propis consensuats significa voler destruir un model social. Aprofitar per encendre el conflicte social i lingüístic quan aquest no existia és trist i respon a la misèria d'uns governants que han vist en aquest debat una manera de tancar les seves vergonyes. Res hauria de fer aturar l'autèntic repte educatiu: formular noves propostes que permetin avançar en la línia de les competències multilingües i el respecte i el coneixement de la multiplicitat de llengües presents en la societat actual com a element creatiu integrador i innovador per a l'escola del segle XXI.

4. Nous contextos per a la normalització del català

4.1. Canvis demogràfics, socials i culturals¹

La realitat sociodemogràfica ens diu que Catalunya ha rebut gairebé un milió de nous habitants durant una dècada. La població de les Illes Balears ha experimentat, durant el primer decenni del segle XXI, un creixement molt intens: gairebé 227.422 persones, més d'un 25%; des del 2001 fins al 2010 ha passat de 878.627 a 1.106.049 habitants. Al País Valencià, del 2001 al 2011, la població ha crescut en 847.155 habitants, un 17% de la població.

La importància de la immigració és òbvia. En el termini de només deu anys, a les Illes Balears la població de nacionalitat espanyola ha crescut en 59.049 persones, un augment del 7,34%, mentre que la població d'estrangers s'ha ampliat de 74.000 habitants el 2001 a 242.256 habitants el 2010; ha crescut un 230%, és a dir, s'ha multiplicat per 3,2.

De forma similar, al País Valencià la població estrangera registrada el 2013 representa un 15,6% del total, que és de 859.203 habitants. Les principals comunitats estrangeres són del Regne Unit, el Marroc, Romania, Equador, Alemanya... i hi ha fins a més de 100 nacionalitats, que representen un percentatge de població prou significatiu.

Les dades de Catalunya, recollides a l'anuari de l'educació de la Fundació Bofill (2013), resulten molt il·lustratives pel que fa als usos lingüístics.

¹ Font de les dades:

- Anuari d'educació de la Fundació Bofill (2013).
- La població de les Illes Balears. Dades de l'informe sobre població del Govern balear (2013).
- Portal Estadístic de la Generalitat Valenciana.
- Càmera valenciana, anuari de la Comunitat.

A l'Enquesta d'usos lingüístics del 2008 es manifesta que un 6,3% de la població utilitza habitualment altres llengües que no són ni el català ni el castellà, però les dades encara són més significatives entre els infants menors de 14 anys, que arriben al 13%.

Primera llengua d'ús de la població d'entre 2 i 14 anys:

Llengua primera	Català	Castellà	Català i castellà	Altra llengua	Català, castellà i altra llengua
% població entre 2 i 14 anys	33%	38%	16%	10%	3%

Aquests canvis demogràfics i d'estructura sociolingüística de la població són, sens dubte, l'element transcendent per analitzar com han d'evolucionar les noves polítiques lingüístiques. També resulta determinant el nou context comunicatiu de la globalització. L'accés a la informació sense fronteres i l'expressió en diverses llengües configuren nous marcs de convivència entre llengües així com la irrupció en els àmbits professionals i personals de llengües diferents de les familiars i de les del territori, especialment l'anglès, però també altres com el xinès o l'àrab.

La societat multilingüe ja és una realitat i les persones necessiten, avui, competències plurilingües per desenvolupar les seves capacitats en la societat de la globalització.

4.2. La nova immersió. Del bilingüisme al plurilingüisme

La immersió lingüística, dirigida a l'aprenentatge de la llengua catalana de l'alumnat castellanoparlant, ha tingut èxits notables d'acord amb totes les avaluacions realitzades. Però els canvis socials i lingüístics fan

necessàries algunes consideracions i adaptacions per donar resposta als nous contextos.

S'han modificat notablement les característiques individuals i familiars d'una bona part de l'alumnat que s'escolaritza en un programa de canvi de llengua de la llar a l'escola. D'una banda, s'ha incrementat de manera espectacular la diversitat ètnica, lingüística, religiosa i identitària de l'alumnat escolaritzat a l'educació obligatòria. De l'altra, la incorporació de l'alumnat a un programa de canvi de llengua de la llar a l'escola ja no es fa únicament de manera primerenca des del parvulari, sinó que, en qualsevol nivell i curs de l'escolaritat obligatòria es pot incorporar alumnat que desconeix la llengua de l'escola. En altres paraules, la immersió lingüística, tal com ha estat coneguda, ja no es pot centrar únicament al parvulari i als primers anys de l'educació primària, sinó que abasta tot l'ensenyament obligatori. Aquesta nova situació requereix també noves maneres d'abordar tant l'organització escolar com la pràctica educativa per aconseguir les mateixes finalitats lingüístiques que es van proclamar a finals del segle xx.

Històricament, l'educació bilingüe s'ha preocupat del tractament de la diversitat lingüística en origen de l'alumnat. Els diferents models d'educació bilingüe –programes de manteniment o programes d'immersió– responien a la mateixa qüestió: com fer possible, des de l'educació escolar, l'aprenentatge d'una nova llengua que no es pot aprendre des del medi social i familiar sense deteriorar el desenvolupament de la llengua inicial de l'alumnat.

L'objectiu d'aquests models ha estat, independentment de la seva llengua inicial, el domini de les llengües socialment presents. No obstant això, les condicions inicials de l'educació bilingüe han canviat arreu. Al nostre espai, ara ja no es tracta d'alumnat no catalanoparlant que té una altra llengua comuna, el castellà, com als anys vuitanta, sinó d'infants que, en conjunt, poden representar més de 100 llengües dife-

rents (es calcula que la població nouvinguda pot parlar més de 260 llengües, tot i que a l'escola se'n parlen un centenar).

Els canvis més importants pel que fa a l'educació lingüística són, en primer lloc, l'elecció de models en l'àmbit de l'educació bilingüe, que ja no pot ser una "qüestió familiar". Com que hi ha una gran diversitat lingüística, ja no es pot legislar sobre el dret universal de les famílies a rebre l'educació inicial en la seva llengua. Segonament, el professorat d'aquests programes ja no pot ser bilingüe respecte de les llengües parlades per l'alumnat. Hi ha un gran nombre de llengües diferents i, a més a més, es modifiquen, any rere any, al mateix centre escolar. I, en tercer lloc, la necessitat socialment imperiosa d'una escola inclusiva impedeix la segregació de l'alumnat per raons de llengua i, per tant, a les aules, han d'estar barrejats alumnes que tenen com a llengua pròpia la llengua de l'escola juntament amb alumnes que tenen com a pròpia una llengua diferent.

La nova immersió respon a aquesta situació. En definitiva, es tracta de garantir el desenvolupament cognitiu, personal i acadèmic de tot l'alumnat, independentment del seu coneixement de la llengua de l'escola: des de l'alumnat catalanoparlant que està escolaritzat des dels tres anys fins a l'alumnat estranger que acaba d'incorporar-se a un curs determinat de l'educació obligatòria, amb tota la casuística intermèdia. Finalment, cal desenvolupar estratègies des de la pràctica educativa per al reconeixement de la llengua inicial de tot l'alumnat.

5. Mobilització social i defensa de la llengua

La mobilització social per fer present la llengua catalana en tots els àmbits socials ha estat el factor determinant que ha mantingut el català com a llengua d'ús i convivència. Malgrat totes les dificultats durant més de quaranta anys de dictadura, la llengua ha sobreviscut. Els clars avenços produïts a l'època democràtica han estat sempre esperonats per la lluita i la mobilització civil.

CCOO, des de la seva fundació com a sindicat, té com a objectiu la defensa dels drets laborals i també la dels drets de ciutadania. Entre aquests drets s'hi troben els drets lingüístics, especialment significatius per ser un factor crucial de cohesió social i d'identitat per a la classe treballadora. Les federacions d'Educació a Catalunya, les Illes Balears i el País Valencià també s'han compromès específicament en aquesta lluita per defensar i fer avançar els drets lingüístics, ja que l'educació ha estat la major salvaguarda de la llengua davant dels embats socials i polítics contra el seu ús i la seva pervivència, i també el millor àmbit per a la seva normalització i promoció.

En tota aquesta tasca i aquest compromís, per nosaltres, la mobilització social ha estat necessària, ja que diversos governs, tant central com autonòmics, han decidit convertir l'educació en la llengua pròpia i la seva promoció en un escenari de confrontació política partidista. Davant la renúncia dels poders en mans del PP a qualsevol intent de diàleg o consens, la mobilització és l'eina que tenim treballadores i treballadors i ciutadania en general per defensar els nostres drets fonamentals.

Aquesta mobilització té el suport majoritari i unitari de la immensa majoria d'organitzacions socials i polítiques d'arreu dels territoris de parla catalana. A la ciutat de València, a la seu d'Acció Cultural del País Valencià, va tenir-hi lloc una taula rodona amb la presència de moltes

d'aquestes organitzacions com ara Escola Valenciana, Fapa-València, Compromís, Esquerra Republicana del País Valencià (ERPV), Esquerra Unida del País Valencià (EUPV), el Sindicat d'Estudiants i les nostres tres federacions d'Educació.

Les principals conclusions d'aquesta taula anaven en la línia d'allò exposat sobre la necessitat de la defensa dels drets lingüístics i de la mobilització social unitària, tal com cadascuna de les nostres organitzacions defensa també en els seus àmbits de participació propis.

A Catalunya, a causa de l'ofensiva conservadora, emparada des dels tribunals, per posar bastons a les rodes a l'escola en català, es va constituir la plataforma Somescola.cat per aplegar la societat civil organitzada i fer un front comú sòlid per defensar l'escola en català. El lema sota el qual s'ha mobilitzat la plataforma ha estat: "Per un país de tots, l'escola en català".

Somescola.cat va néixer com a plataforma unitària i, actualment, representa més de trenta col·lectius i organitzacions dels àmbits de l'educació i de la defensa de la llengua. Les importants mobilitzacions que ha convocat i liderat a Catalunya fan que Somescola.cat sigui en aquests moments un punt de trobada cívica per defensar l'escola en català.

Especialment rellevants han estat les mobilitzacions a les Illes Balears. L'intent del Govern balear d'imposar el TIL sense consens ni acadèmic ni social ha generat la mobilització més important dels sectors educatius i culturals del territori des de feia molts anys. La plataforma Crida, amb les seves samarretes verdes per defensar l'educació pública, i l'aparició d'un potent moviment assembleari, l'Assemblea de Docents, han estat motors d'unes mobilitzacions que han generat una forta solidaritat amb aquesta comunitat des d'altres territoris.

Les federacions d'Educació dels tres territoris impulsem una xarxa de solidaritat entre els tres espais per caminar plegades en l'assoliment dels objectius de normalitat i normalització lingüística. En conseqüència, CCOO aposta per impulsar respostes unitàries per defensar la llengua i, al mateix temps, per promoure l'acció específica en l'àmbit social i dins de cadascuna de les tres organitzacions per fer del català una llengua d'ús habitual en tots els contextos de la societat catalana. Ús habitual, que no vol dir exclusiu. En definitiva, volem aconseguir que tothom, en qualsevol espai públic, pugui utilitzar la llengua amb normalitat.

6. Conclusions i propostes

1. Cal assolir la normalitat per viure en català.

Assolir la normalitat exigeix, encara avui, polítiques de normalització lingüística. Entenem que la normalitat és garantir que, a l'espai lingüístic del català, s'hi pugui viure plenament en la llengua pròpia: el català. La normalitat també ha d'incloure el coneixement i l'ús normal del castellà i ha de fer avançar el coneixement d'altres llengües estrangeres.

2. Cal consolidar una comunitat lingüística catalana.

Aquesta consolidació s'ha de fer amb una gestió comuna, democràtica i respectuosa de la seva diversitat. S'ha de forjar una comunitat sociolingüística veritable, basada en un projecte cultural comú i una llengua comuna: el català.

3. Cal el reconeixement i la legalitat en els marcs europeu i espanyol.

S'ha d'avançar, en el marc de les institucions europees, en el reconeixement del català com a llengua que cal considerar i protegir introduint-ne l'ús en tots els espais comunitaris. A l'Estat espanyol s'ha de reivindicar un major reconeixement institucional, facilitant-ne l'ús als òrgans de l'Estat, a més de polítiques de formació per a tots els ciutadans i ciutadanes de l'Estat.

4. Cal que les polítiques educatives siguin un dels instruments bàsics per assolir la normalitat.

S'han de defensar les polítiques que demostrin de manera clara la seva eficàcia per aconseguir que la ciutadania domini les llengües i doni solidesa i cohesió a la comunitat. La immersió ha demostrat la seva eficàcia per assolir el domini de les dues llengües oficials. Les polítiques lingüístiques s'han de regir per l'avaluació rigorosa de la seva eficàcia. Cal evitar la confrontació amb criteris subjectius i ideològics.

5. Cal dir no a la Lomce.

Fins que no sigui derogada, cal fer una resistència activa contra l'aplicació d'aquesta llei educativa, que té efectes degradants per al sistema educatiu.

6. Cal mobilitzar-se i treballar unitàriament per la llengua.

S'ha de continuar impulsant la mobilització i el treball unitari a cada territori i de forma coordinada. S'han de crear xarxes de solidaritat i fer dels espais unitaris –Crida, Somescola.cat, Marc Unitari de la Comunitat Educativa (Muce), Escola Valenciana, plataformes de l'escola pública, etc.– uns marcs de treball i cooperació per millorar i consolidar la presència del català en tots els àmbits socials i educatius.

7. Cal preveure competències multilingües.

La nova realitat sociolingüística ens ha de fer preveure que hem entrat en una nova fase. Ara el gran repte educatiu és formular noves propostes que permetin avançar en la línia d'adquirir competències multilingües.

8. Cal aprofitar el bagatge cultural.

El respecte i el reconeixement de la multiplicitat de llengües presents en la societat actual s'ha de convertir en un element creatiu, integrador i innovador per a la societat multicultural del segle XXI.

Agraïments

Les reflexions i les conclusions i les propostes que trobeu en aquest opuscle són el resultat de la col·laboració de les persones que han participat en les VIII Jornades de Normalització Lingüística de CCOO del País Valencià, les Illes Balears i Catalunya, en els diferents territoris.

Les jornades es van inaugurar a la Universitat Rovira i Virgili de Tarragona amb la conferència “Les llums i les ombres de la normalitat lingüística. La situació sociolingüística de la llengua catalana”, a càrrec de Miquel Àngel Pradilla, doctor en filologia catalana, professor de filologia catalana de la Universitat Rovira i Virgili, membre de l’Institut d’Estudis Catalans i director de la Xarxa Cruscat.

A Catalunya van tenir lloc dues sessions més. La primera, a la Universitat de Girona, amb la conferència col·loqui “Nous contextos per la normalització del català. Canvis demogràfics, socials i culturals. Del bilingüisme al plurilingüisme”, a càrrec de J. Ignasi Vila, catedràtic de psicologia evolutiva i de l’educació de la Universitat de Girona. Ha estat director de l’Institut de Ciències de l’Educació de diverses universitats i, actualment, és el coordinador del grup de recerca consolidat Cultura i Educació de la Generalitat de Catalunya. La segona, a la Universitat de Lleida, amb la taula rodona titulada “La llengua: cohesió o confrontació”. La taula, la va presentar i moderar Miquel Pueyo, director del Departament de Filologia Catalana i Comunicació Audiovisual de la Universitat de Lleida, i hi van intervenir: Ramon Sistac, doctor en filologia catalana, professor del Departament de Filologia de la Universitat de Lleida i delegat de l’IEC a Lleida; Conxita Navarro, exdirectora del Centre de Normalització Lingüística de Lleida, i Montse Baquero, mestra i membre del grup de mestres del Moviment d’Innovació Educativa de Lleida.

Les jornades van continuar el seu camí i es van traslladar al País Valencià. Van començar a Castelló, a la Universitat Jaume I, amb les ponències “Els usos lingüístics a les universitats públiques valencianes”, a càrrec d’Artur Aparici, professor de sociologia, i “La situació sociolingüística del català als territoris de parla catalana”, a càrrec de Miquel Àngel Pradilla, professor de filologia catalana.

La segona jornada va tenir lloc a Alacant, a la Universitat d’Alacant, i va consistir en una taula rodona sobre l’educació multilingüe. L’última jornada es va portar a terme a València, a l’Octubre Centre de Cultura Contemporània, i també va tenir un format de taula rodona, titulada “Mobilització social i defensa de la llengua”. Va ser moderada per Isidre Crespo, professor i escriptor, i hi van participar Toni Gisbert, secretari general d’Acció Cultural del País Valencià; Vicent Moreno, president d’Escola Valenciana, i Ferran Garcia, secretari de Política Educativa i Lingüística de la Federació d’Ensenyament de CCOO del País Valencià.

Aquestes VIII Jornades van finalitzar a les Illes Balears amb dos dies dedicats a l’exposició de diverses ponències, experiències, debats i tallers pràctics. Durant el primer dia, es va fer una ponència de presentació, per comparar els tractaments de la llengua en els sistemes educatius del País Valencià i de Catalunya; va anar a càrrec de Ferran Garcia, de la Federació d’Ensenyament de CCOO del País Valencià, i de Josep Miquel Lacasta, de la Federació d’Educació de CCOO de Catalunya. Així mateix, es va portar a terme una segona ponència que va tractar del “Voluntariat lingüístic. Un instrument per a la integració” i va anar a càrrec de Xisca Mulet de “Paraula”, Centre de Serveis Lingüístics.

Durant el segon dia, les conferències, que van cloure en un debat, van ser: “Per un model lingüístic escolar de les Illes Balears”, a càrrec de Ramon Miquel Bassa del Departament de Pedagogia Aplicada i Psicologia de l’Educació; i “Entre símbols i indicis: la (in)conveniència

de (con)viure en català”, a càrrec de Joan Melià, professor del Departament de Filologia Catalana i Lingüística General de la Universitat de les Illes Balears.

Amb la col·laboració de:

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura